

Indholdsfortegnelse

YUPIK '98. Deltagere.	4
Videnskabelig metode	5
Arbejdsforhold	7
Forskningsresultater	9
Rejserute og transportforhold	11
Tjukotka	13
Sponsorer og samarbejdspartnere	14
Ekspeditionsudstyr	15
Telefonnumre / e-mail	16

YUPIK '98 har som udgangspunkt haft en ide om tværfaglighed. Det vil sige et ønske om at give optimale betingelser for den dynamik, som kan opstå, når forskellige faglige skoler beskæftiger sig med samme emne. Med det udgangspunkt har bemanningen af YUPIK '98 været ideel: Historie, socialantropologi og eskimologi.

Ilja Petrovitj Artemov

- har faget historie fra Københavns Universitet som baggrund. Desuden er Ilja russer af fødsel og har dermed bidraget både med historisk faktuelle detaljer vedrørende det russiske (og tidligere sovjetiske) samfund og samtidig sørget for en utvetydig kommunikation i interviewsituationer og i praktiske sammenhænge.

Peter Brink Andersen

- er tilknyttet Århus Universitets institut for etnografi og socialantropologi. Peter har både før og under ekspeditionen været ansvarlig for den metodiske del af feltarbejdet – herunder systematisering af indsamlede data. Desuden er Peter teknikeren, som fandt løsninger, når computeren gjorde modstand.

Bent Nielsen

- har sit faglige udgangspunkt i eskimologi og minoritetsstudier fra Københavns Universitet. Med særlig viden om sibiriske eskimoers sprog og kultur har Bent stået for arrangement og personlige kontakter på Tjukotka. Bent har i øvrigt været fotograf og sørget for de kulinariske højdepunkter.

Videnskabelig metode

I tilrettelægningsen af arbejdet har vi taget udgangspunkt i den etnografiske metode, hvor vi først og fremmest har søgt at få indblik i eskimoernes egne måder at forholde sig til deres tilværelse på. Vi har altså ikke på forhånd opstillet teori(er), hvis rigtighed feltarbejdet skulle bekræfte eller afkræfte. Derfor har vi metodisk arbejdet med en kombination af:

Deltagerobservation, kvalitative interviews og hermeneutisk fortolkning.

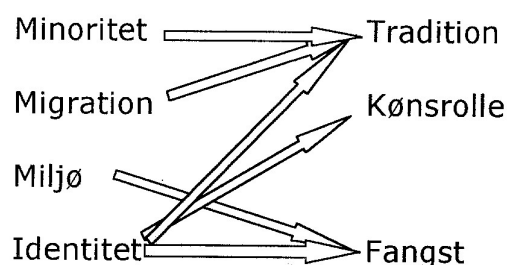
Deltagerobservation vil sige vore fælles iagttagelser undervejs, hvor vi deltog i dagligliv og festligheder, jagt og skolegang, transport, møder, samtaler osv. osv. både i byer og bygder. Vi erfarede, at netop vores personlige og uformelle samvær med de mennesker, undersøgelsen handler om grundlagde og udbyggede tilliden og åbenheden mellem dem og os. En væsentlig følge af deltagerobservationen var, at vi i interviewsituationen oftest kom udenom standardsvar og floskler.

Kvalitative interviews betegner en metodik, som *ikke* arbejder med færdige spørgeskemaer på baggrund af hvilke, der senere kan opstilles statistikker. I stedet har vi forud for hvert eneste interview omhyggeligt udarbejdet en interviewguide med "åbne" spørgsmål, som lagde op til, at informanterne fastholdt de emner, som de særligt mente havde betydning. Denne interviewform resulterede ofte i længere beretninger, hvor vi blev introduceret til nye væsentlige aspekter og nuancer. De nye emner eller aspekter debatterede vi indbyrdes, afprøvede dem ved de følgende interviews og sorterede løbende materiale fra som sidespor i forhold til det samlede billede.

Hermeneutisk fortolkning er den måde, hvorpå vi har forholdt os til de indsamlede data. Vi har, som ovenfor nævnt, ladet informanter have indflydelse på indholdet af undersøgelsen, ud fra ønsket om at tilvejebringe viden om netop det, der er betydningsfuldt for sibirske eskimoer i 1998. Da vi desuden har interviewet personer af forskellig alder, køn, social status og profession, har vi naturligvis udsat os selv for at indsamle en stor mængde data uden sammenhæng – her er den hermeneutiske fortolkning et redskab til at opnå anvendelige resultater. Med hermeneutikken som en indbygget del har vi så at sige ladet indsamling og bearbejdning af data gå hånd i hånd. Det vil sige, at hvert enkelt interview dels har tjent som uddybning af tidligere interviews og dels som en strømpil for følgende interviews. Derfor kan det ikke undre, at undersøgelsens fokus er blevet et andet end i udgangspunktet – et mere præcist og relevant fokus!

Vores bestræbelser på at nå ind til det, der virkelig har betydning for sibiriske eskimoer, har ikke alene haft indvirkning på metodikken, men også på undersøgelsens tilrettelæggelse. Forud for ekspeditionen har vi gennemlæst tilgængelig litteratur, opbygget et kontaktnet til andre forskere på samme felt, været aktive deltagere i arrangementer vedrørende sibiriske eskimoer og ikke mindst etableret nødvendige kontakter på selve Tjukotka. På baggrund af den herved erhvervede viden opstillede vi fire temaer, som for os at se, var vigtige: Identitet, migration, minoritet og miljø.

Med disse temaer som platform har vi arbejdet os gennem diverse interviews, har opfanget nye emner, frasorteret nogle og fastholdt andre – og til sidst endt op med fokus på: Tradition, kønsrolle og fangst. Det er dog vigtigt at gøre opmærksom på, at der ikke er tale om fire isolerede emner; men temaer, som på nogle områder overlapper hinanden. Desuden var der flere andre temaer, som også har stor betydning; men som vi af økonomiske og tidsmæssige årsager ikke havde ressourcer til at arbejde videre med.

Hensigten med ovenstående diagram er at vise, at de emner, vi på forhånd havde formodet var vigtige, snart ændredes til andre, mere betydningsfulde emner. Desuden skulle det vise sig at alkohol ifølge manges udtalelser og vore egne observationer er en faktor, som påvirker mange samfundsforhold.

Set i bakspejlet er det stadig vores indtryk, at valget af ovennævnte metode har været rigtigt med henblik på at kunne tegne det generelle billede af sibiriske eskimoers situation i dag. Og i forhold til mere specifikke områder har vi materiale til mere dybtgående analyser eller til at kunne udstikke retningslinierne for videre forskning.

Som et appendiks til afsnittet om metode bør tilføjes at alle interviews er gennemført med tolk, idet kun en af ekspeditionens deltagere (Ilja) har russisk som modersmål; mens de to andre har studeret russisk i kortere (Peter) eller længere (Bent) tid. Tolkingsprocessen gav nogle umiddelbare problemer: Afstand mellem interviewer og informant, flere misforståelser, behov for dobbelt tid til hvert interview osv. – Og en enkelt fordel: Interviewer og informant havde tid til overvejelser mens der blev oversat. Interview med tolk kræver forberedelse, samarbejde og tålmodighed – og en dygtig tolk. YUPIK '98 var i besiddelse af alle komponenterne – alligevel erkender vi at direkte kommunikation uden tolk er at foretrække!

Arbejdsforhold

Arbejdssituationen for YUPIK '98 var faktisk uventet stabil trods de meget vekslende vilkår, vi arbejdede under. Vores omhyggelige valg af metode og tilrettelægning af arbejdet viste sig at matche godt med de virkelige forhold. Vi havde ikke på forhånd forpligtet os til at henvende os til alle vore kontakter, men arbejdede videre fra én person til de næste to-tre informanter. På samme måde havde vi ikke på forhånd fastlagt hvilke emner, vi skulle have "skudsikker" viden med hjem om; men også her "følt os frem" og ladet informanterne bestemme farten og i nogen grad indholdet (se i øvrigt side 5 - 6). Vi havde forudset at dette i begyndelsen ville give meget spildtid, hvorfor vi havde henlagt en del forberedelser til de første uger. Gensidig undervisning, interviewtræning og debat i denne periode gav stor sikkerhed og forhåndsviden i det videre arbejde. I slutningen af perioden blev de ledige perioder udfyldt med transskription og systematisering af indsamlede data.

Også på en anden måde arbejdede vi på en glidende skala. Vi har på intet tidspunkt mødt uvilje endsige fjendskab, men i tilbageblikket er det tydeligt, at vi fra at være ukendte og oversete efterhånden blev omfattet med interesse og imødekommenhed af den eskimoiske befolkning. Vores interesse for dem, blev snart fulgt op med ligeså levende interesse hos dem for os: Vi blev inviteret til private hjem, en lokal skole anmodede os om at holde foredrag for skolens børn, vi blev interviewet af Provideniya's lokalradio og vi blev ikke mindst flere gange spurgt om hvornår vi agter at komme igen.

Selvom vi har indsamlet et omfattende materiale (se side 10), finder vi dog alligevel, at 2½ måned har været alt for kort tid. Alt for ofte fandt vi kun frem til brændpunkterne, nåede netop at se, hvad der har betydning for eskimoer i Sibirien. Men derefter at grave i dybden og se sagen fra alle vinkler, det havde vi kun begrænset mulighed for. Den korte tid vi havde til rådighed blev yderligere reduceret på grund af vej- og transportforhold. Klimaet på Tjukotka er ikke transportvenligt og

transportmulighederne lader meget tilbage at ønske: Fastvingefly, terrængående lastbiler ("Ural") med passagerkabine og åbne træjoller ("valbot"). Følgen var, at vi ofte måtte vente op til flere dage med rygsækkene pakket og klar, men uden afgang.

Samarbejde har været en helt grundliggende del af YUPIK '98; men at påstå at samarbejdet altid foregik gnidningsløst, vil være urimeligt. Vi arbejdede efter princippet, at hver havde et meget begrænset kompetenceområde og resten – det vil sige det meste – skulle løses ved gensidig snak og aftale; - og snakke, det kan vi ...

Samarbejde med personer udenfor gruppen bedredes i takt med den voksende gensidige interesse (se side 7). Enkelte "stærke kvinder" var tilbøjelige til at udvælge og "servere" andre informanter for os – fordelene var dog større end ulemperne. Trods en ynkværdig fattigdom, blev vi kun sjældent anmodet om penge som betaling for interview eller samtaler. Til gengæld er det vores indtryk, at omhyggeligt udvalgte og hjemmefra indkøbte gaver havde reel værdi som tak for hjælpen.

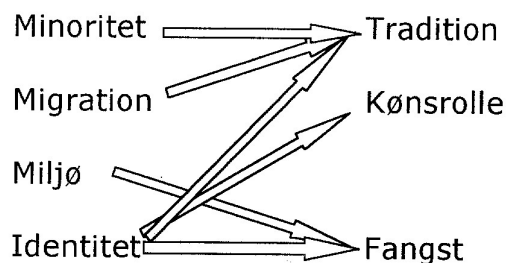
I øvrigt var økonomien nok årsag til vores største enkeltproblem. Priserne på mange ting var væsentlig højere på Tjukotka end forventet. Almindelige madvarer kostede i Anadyr og Provideniya mere end i Danmark, indkvartering var uventet dyr og de lokale flyselskaber opererede med særlige priser for udlændinge. Følgen var seriøse overvejelser om at måtte returnere til Danmark før den planlagte dato – pengemangel! Imidlertid skulle det vise sig, at Ruslands pludselige valutariske krise, for vores vedkommende vendte det imødesete underskud til en komfortabel balance uden nødvendige restriktioner.

Forskningsresultater

Af hensyn til vore sponsorer og samarbejdspartnere har vi prioriteret højt at få udarbejdet denne rapport, som i korthed redegør for ekspeditionens arbejde og forhold. En naturlig konsekvens heraf er, at vi i den foreliggende rapport kun i meget begrænset omfang kan redegøre for konkrete resultater. I løbet af det næste års tid vil de indsamlede data blive systematiseret og analyseret og derefter resultere i artikler mv. Enhver, som ønsker nærmere viden om resultaterne af ekspeditionen YUPIK '98, er velkommen til at henvende sig til en af deltagerne (se side 16).

Helt overordnet kan vi dog redegøre for, indenfor hvilke områder vi har arbejdet, og antyde i hvilken retning vi forventer, resultaterne vil udkrystalliseres. Vi lagde ud med fire overordnede emner, vi ville se nærmere på; men som det fremgår af siderne 5 – 6, endte vi dog efter adskillige interviews og samtaler op med at beskæftige os med tre "andre" emner.

Når vi på baggrund af viden om store tvangsflytninger i 1930'erne og 1940'erne plus

russisk tilflytning i 1950'erne og fraflytning i 1990'erne spurgte om tænkelig **migration** i fremtiden, løb snakken oftest ind på mistede traditioner eller forringede fangstmuligheder og næste skridt var

det uundgåelige emne: Alkohol.

Også i forsøgene på at belyse eskimoernes status som en meget lille **minoritet** omgivet af tjuktere og russere, blev vi næsten overrumplet af manges fastholden ved

traditionel dans/sang, fangst og sprog; men også en apatisk holdning til "russerne" og "systemet", hvor vodka er en nærliggende udvej.

Miljø, forstået som noget med forurening og økologiske katastrofer, har vi ikke hørt nogen beskæftige sig med; men i direkte relation til fangstdyrene (hvalrosser, hvaler, isbjørne og sæler) har vi mødt nogen indignation over tidligere tids rovfangst henholdsvis fangstforbud. Den aktuelle interesse står om internationalt tildelte kvoter og en vis tilfredshed over at flere bestande af fangstdyr ser ud til at øges i disse år.

Identitet er så bredt et emne, at næsten alt kan henregnes herunder. Så det er ikke overraskende at også traditioner (sang/dans, fester og sproget) kommer ind her som en identitetsskabende faktor. Men måske er det vigtigste kendetegn for mange eskimoer på deres identitet, at de er fangere. Et vigtigt emne her er også kønsrollerne og de markante "stærke kvinder". – Måske er der her en sammenhæng med mange mænds store alkoholforbrug?

YUPIK '98 har i løbet af de 2½ måned ekspeditionen varede indsamlet:

21 interviews.

5 skriftlige besvarelser fra skoleelever.

Referat og observationer fra Havdyrfangernes årlige møde.

Deltagerobservationer fra Tjukotkas 350 års jubilæum.

Befolkningsstatistik fra lokaladministrationen.

11 dokumenter/overenskomster fra forskellige organisationer.

Brev fra havdyrfangerne til Ruslands præsident.

2 audiokassetter.

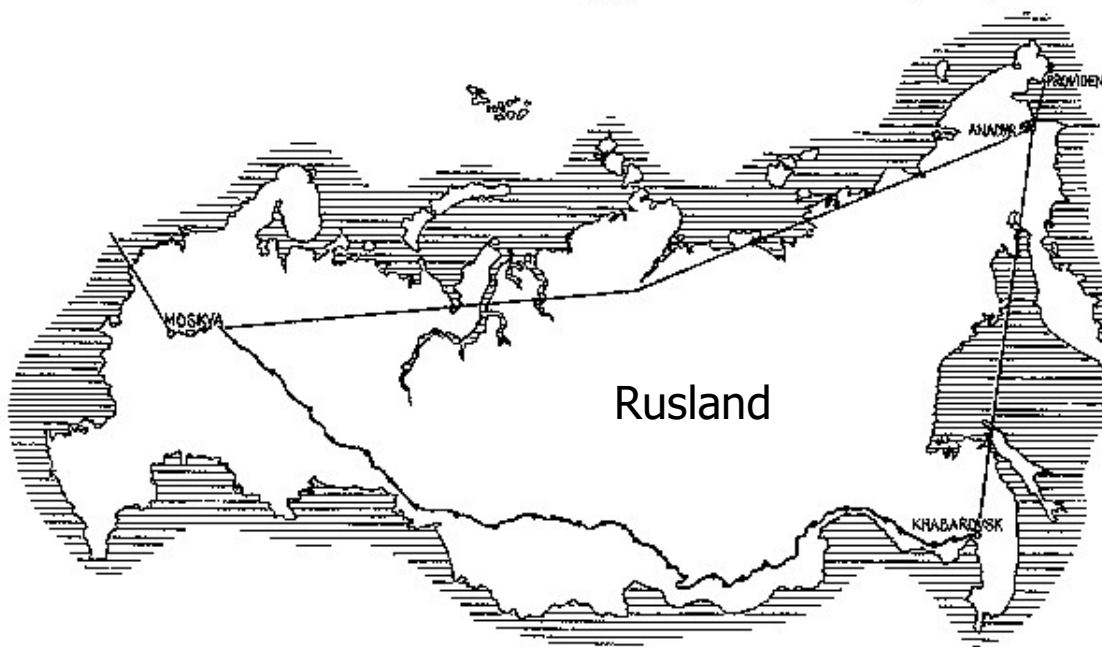
850 dias.

2 vidoekassetter.

Desuden et væld af personlige notater, observationer og oplevelser.

Rejserute og transportforhold

Rusland og Sibirien er umådelig stor – nærmeste direkte vej fra København til Tjukotka er hen over Nordpolen!

På udrejsen tog vi den Transsibiriske Jernbane; dels for oplevelsens skyld, men også for at fornemme den enorme afstand: 6 døgn i tog! - foruden flyrejsen fra København til Moskva og senere fra Khabarovsk til Anadyr. I Anadyr fulgte vi op på diverse formaliteter vedrørende kontaktpersoner, registrering hos myndigheder mv. Desuden var vi så heldige at kunne deltage i Tjukotkas 350 års jubilæum.

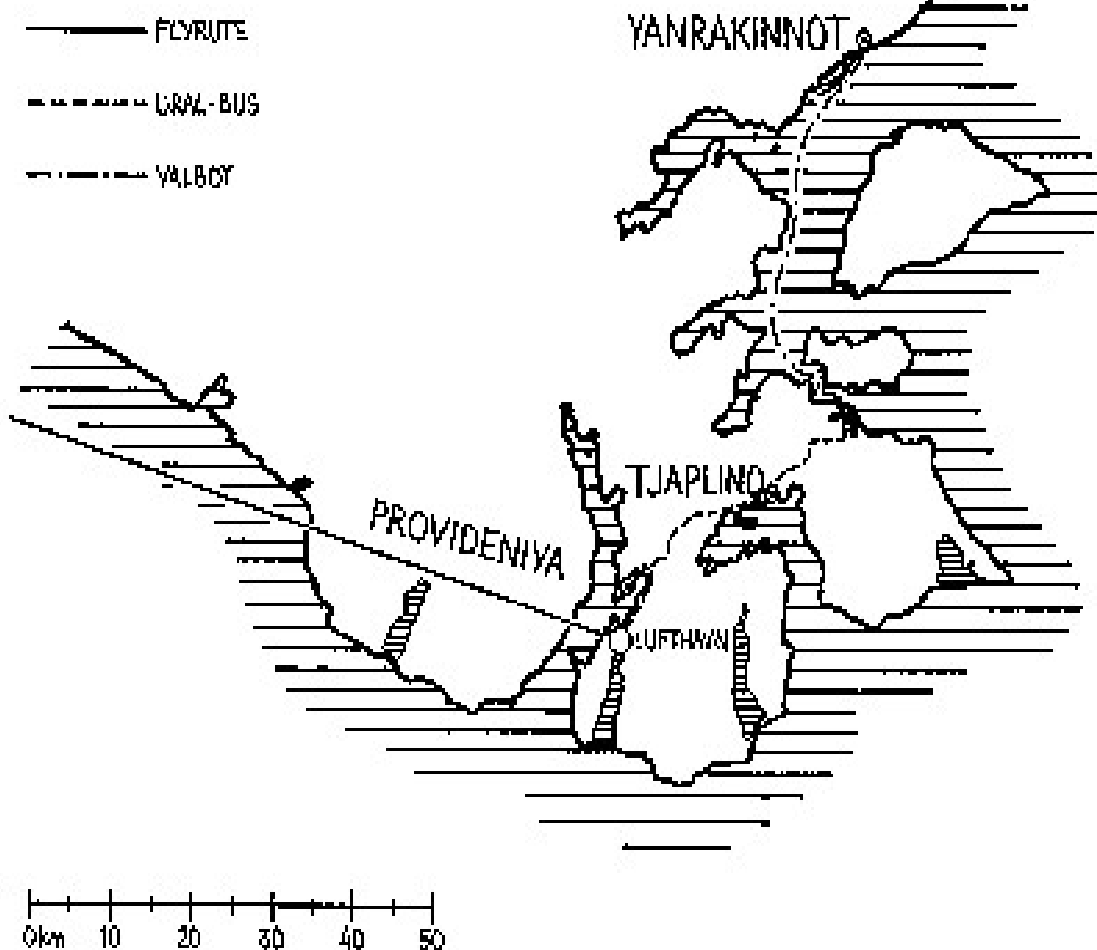
Ved fortsættelsen til Provideniya måtte vi vente i ti dage på grund af vejrforholdene. Kort efter ankomsten til Provideniya fik vi mulighed for at deltage i havdyrfangernes kongres, som i år blev afviklet i Yanrakinnot. Afstanden var under 100 kilometer, men turen varede fra klokken 11 om formiddagen til 6 om aftenen! Først med Ural-bus og derefter med "valbot".

I Yanrakinnot blev vi på grund af storm og dravis forsinket et døgn. Tilbage i Provideniya besluttede vi at besøge bygden Tjaplino i nogle dage også her var transporten med Ural-bus. 18. september fløj vi fra Provideniya efter igen at have ventet nogle døgn med al bagagen rejseklar. Nogle døgn i Anadyr til afklaring af de sidste ting inden vi tog med fly direkte til Moskva,

hvor vi havde godt et døgn til sightseeing mv., hvorefter vi den 26. september landede i Kastrup lufthavn. YUPIK '98 var gennemført!

TJUKOTKA

Tjukotka: Geografi, klima, demografi, erhverv.

Tjukotka - en autonom region i Ruslands alleryderste nordøstlige hjørne. 750.000 km² bjerg- og tundralandskaber; kun omkring de varme kilder findes enkelte skovområder. Tjukotka er på tre sider omgivet af havet; langs kysterne, hvor eskimoerne bor er gennemsnitstemperaturen i januar omkring -20° C og meget blæsende. Sommeren er kort, kold (+6 – +8° C) og solfattig; mindst 300 mm nedbør om året. I hele regionen er der permafrost.

Tjukotkas oprindelige befolkning er eskimoer (ca. 1.500), tjuktere (12 – 14.000) samt et mindre antal af andre etniske minoriteter. I 50'erne og 60'erne ankom en mængde teknikere, militærfolk og andre fra den europæiske del af det tidligere Sovjet Unionen (russere 70%, ukrainere 13%). I 1980'erne var befolkningstallet oppe på ca. 150.000, hvor de oprindelige folk kun udgjorde ca. 10%. Indvandningsbølgen vendte med Sovjet Unionens sammenbrud, således at der i dag kun er omkring 70.000 indbyggere på Tjukotka, hvor de oprindelige folk udgør ca. 25%.

De vigtigste erhverv på Tjukotka er minedrift (bl.a. guld), fiskeri og rendyravl (overvejende tjuktere). Eskimoerne og en del tjuktere ernærer sig ved fangst (hvalros, hval, sæl, bjørn og ræv) og fiskeri. I sovjetperioden var pelsdyravl i kombination med industriel hval- og hvalrosfangst almindeligt udbredt; dette er nu ophørt.

Sponsorer og samarbejdspartnere

Gennemførelsen af YUPIK '98 har været 100% afhængig af samarbejdspartnere, fonde og sponsorer. Uden en lang række personers velvillige indstilling ville ekspeditionen ikke have været mulig – derfor vil vi gerne til alle disse sige et stort og varmt: **TAK!!!**

DET GRØNLANDSKE SELSKAB

Protektor for YUPIK '98

CENTER FOR MINORITETSSTUDIER

Forarbejde i samråd med lektor H. Krag.

**DANSK-RUSSISK KULTURAFTALE
(UNDERVISNINGSMINISTERIET)**

Betydelig økonomisk sponsorering.

**DRONNING MARGRETHES
OG PRINS HENRIKS FOND**

Betydelig økonomisk sponsorering.

FJELD & FRITID

Rabat på indkøb af diverse udstyr.

**FORHISTORISK MUSEUM
MOESGAARD**

Sponsorering af film og fremkaldelse.
Metodevejledning ved professor Ton Otto.

FRILUFTSLAND

Rabat på indkøb af proviant mv.

GREAT NORDIC

Kommunikationsudstyr

HORSENS MUSEUM

Uforpligtende samarbejde vedr. Vitus J. Bering.

**ICC
INUIT CIRCUMPOLAR CONFERENCE**

YUPIK '98 blev tilrettelagt i samarbejde med Tatiana Atjirgina, vicepræsident for ICC.

**KALAALLIT ILLUUTAAT
GRØNLÆNDERNES HUS**

YUPIK '98 har deltaget i arbejdet med at knytte tættere kontakt mellem eskimoer i København og på Tjukotka.

KNUD RASMUSSEN FONDEN

Betydelig økonomisk sponsorering.

KOMITEEN NATUR OG FOLK I NORD

Betydelig økonomisk sponsorering.

ROYAL GREENLAND

Økonomisk sponsorering.

SCHURS STØTTEFOND

Økonomisk sponsorering.

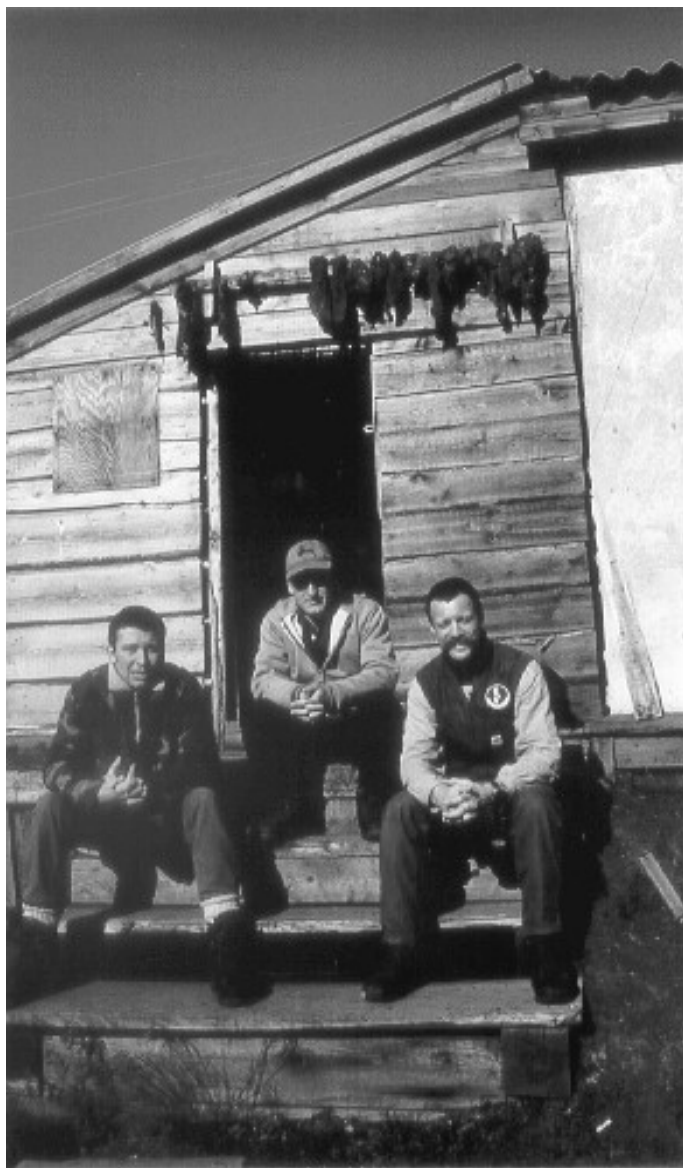
VIDENSKABERNES SELSKAB I ANADYR

Invitation og forskningsassistance.

Ekspeditionsudstyr

Hvad angår ekspeditionsudstyr, har vi været velforsynede. Vi havde det, der var brug for – og det fungerede på enkelte undtagelser nær. Vi har ikke på noget tidspunkt været nødt til at bo i telt og vejrforholdene var moderate dvs. omtrent som en dansk november eller marts.

Computer	All New, Green Note. Trods de vanskelige transportforhold havde vi besluttet at medbringe en bærbar computer. Som en del af forskningen var den uundværlig; men løbende problemer afslørede, at vi bevægede os på kanten af en computers smertegrænse.
Kamera/film	Canon EOS + 3 objektiver / Kodak Ektachrome, Elite II. Meget tilfredsstillende resultater, som allerede er blevet anvendt i forskellige sammenhænge.
Båndoptager	SONY. Tom 465v. Praktisk og brugervenlig, men med svag lyd gengivelse.
Satellitsender	Sponsoreret af Great Nordic , men aflyst i sidste øjeblik, da vi ikke kunne få sikkerhed for myndighedernes tilladelse til at sende direkte til udlandet.
Rygsække	Lowe Alpine Crossbow / Fjeld & Fritid. Ideelle rygsække til vores formål. Perfekt støtte og god bærekraft. Klikspænderne var i nogle tilfælde for svage og blev udskiftet af leverandøren ved hjemkomsten.
Støvler	Meindl Perfekt og Meindl Tundra / Fjeld & Fritid. Tundra var perfekt både mht. støtte, komfort og vandafvisning selv på lange og krævende ture. Perfekt er en perfekt vandrestøvle! Det ene par viste desværre svaghed omkring vandtæthed; men leverandøren har taklet problemet efter hjemkomsten.
Soveposer	Skywalker 3 / Fjeld & Fritid. Perfekt; ville kunne have klaret langt barskere forhold end dem, vi var udsat for.

Ilja Petrovitj Artemov, 38 71 04 40 / iartemov@hotmail.com

Peter Brink Andersen / peterbrink@hotmail.com

Bent Nielsen, 39 61 06 31 / bentniel@dorit.ihl.ku.dk

**Fra start til slut har det været en målsætning YUPIK '98
at formidle kontakt og information.
Henvend dig til ovenstående om nærmere oplysning
eller evt. dias-foredrag efter nærmere aftale!**